

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-10>

FORMATION OF NATIONAL AND CULTURAL IDENTITY OF YOUTH THROUGH UKRAINIAN FOLK DANCE

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ

Synieok V. A.

*Merited (Performing) Artist of Ukraine,
Assistant Professor at the Department
of Choreography*

Синюк В. А.

*заслужена артистка України,
оцент кафедри хореографії*

Kaliievskiy K. V.

*Senior Lecturer at the Department
of Choreography
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan
University
Kyiv, Ukraine*

Калієвський К. В.

*старший викладач кафедри
хореографії
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

В сучасних умовах глобалізаційних процесів та інтенсивних культурних взаємодій механізм збереження національної танцювальної культури набуває особливого значення. Хореографічне мистецтво як одне із універсальних форм художнього вираження відіграє ключову роль у трансляції українських танцювальних традицій, культурної пам'яті та у становленні національно-культурної ідентичності. Актуальність питання обумовлена необхідністю досягнути та засвоїти національні культурні цінності українського народу, його звичаї та традиції. «Виразальні засоби української народної хореографії формувалися в умовах родового побуту та своєрідних уявлень і вірувань. Еволюція форм народної творчості, в тому числі і хореографії, завжди були в залежності від соціальних та побутових умов, від змін політичного, господарсько-побутового, релігійного порядку» [3, с. 16].

Про необхідність активізації уваги до формування національно-культурної ідентичності йдеться в Законах України «Про освіту», «Про культуру», «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за Незалежність України у ХХ столітті», Укази Президента «Про пріоритетні заходи щодо сприяння зміцненню національної єдності та консолідації українського суспільства, підтримки ініціатив громадськості у цій сфері», у Національній стратегії розвитку освіти

в Україні на період до 2021 р., Проєкті Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року, Концепції українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді в умовах сучасних модернізаційних змін, Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 рр.

Наукове осмислення проблеми формування національно-культурної ідентичності полягає в усвідомленні хореографами приналежності до української культури та історії. Глибоке розуміння спільних цінностей, на яких ґрунтується національна культура, є необхідною умовою збереження унікальних танцювальних традицій та розвитку хореографічної освіти України. Саме тому дослідження механізмів становлення національної ідентичності набуває актуальності і надає перспективи для вдосконалення професійної підготовки майбутніх хореографів, сприяючи збагаченню українського мистецького простору.

Головним освітнім аспектом у формуванні національно-культурної ідентичності студентів-хореографів є розуміння спільних національних традицій, народної мудрості, гордості за історичні подвиги власного народу, повага до його шляхетності та стійкості. «Український гопак – вічна жива пам'ять, що переросла в довершене мистецтво, про боротьбу з ворогом і дозвілля, вироблення нашими предками системи самозахисту» [4, с. 226].

Освітня компонента майбутніх хореографів має включати аспекти формування дослідницьких компетенцій, що сприятимуть глибшому самопізнанню та розвитку. Занурення в автентичний танцювальний матеріал, опрацювання фольклорних композицій, участь у фольклорних фестивалях та конкурсах стають запорукою ґрунтовного розуміння етнокультурної спадщини української культури. «Народно-сценічний танець тісно пов'язаний із системою народної образності, фактично є найприроднішим сценічно-хореографічним транслятором української етнокультурної ідентичності. Адже національне найбільш повно виражено у народній художній творчості (фольклор), зв'язки з народною творчістю є одним з джерел посилення національного у мистецтві» [2, с. 55].

Важливими психолого-педагогічними умовами формування національно-культурної ідентичності хореографа варто вважати розвиток верховних ціннісних орієнтацій, художнього смаку та емоційно-естетичного ставлення до народних традицій зі створенням мотиваційного безпечного освітнього середовища, що спонукає до самоідентифікації студента-хореографа як особистості через народну хореографію.

На думку К. Журби «Під духовною безпекою нації розумітимемо її гармонійне за формою й високоцінніше за змістом світосприйняття, за якого кожен її член залежно від власної специфіки вибудовує індивідуальну траєкторію життя і розвитку, що змінює навколишній світ за законами добра, любові та справедливості» [1, с. 2].

Варто вичленити і такий спосіб формування національно-культурної ідентичності у студентів-хореографів, як механізм національної самооцінки і самооцінювання, що ґрунтується на засадах національної стійкості та витривалості. Сума душевного опору та протистояння виливається в утвердження справедливої національної гордості сформованої особистості, що транслює через художні хореографічні форми свої переконання.

Художньо-творчий компонент формування національно-культурної ідентичності студента-хореографа проявляється у світогляді ціннісного та культурного орієнтиру, водночас сприяючи створенню сучасних постановок на основі фольклорного матеріалу, який стає «живою» актуальною інтерпретацією новітньої української хореографії.

На підставі зазначеного, варто констатувати головні засади формування національно-культурної ідентичності студентів-хореографів, а саме аксіологічний та когнітивний компонент, емоційно-чуттєвий та праксіологічний, що складають парадигму наукової проблеми. Акцентована увага на самоідентифікації особистості, як головного чинника ціннісного та морального самоототожнення, саморозуміння та самоорганізації цілісного сприйняття себе. Визначено українську культурну ідентичність, як стрижень життя особистості та творця духовно-культурних цінностей, що впливають на механізми національної самооцінки і самооцінювання. Звертається увага на духовну безпеку нації, як ціннісне світосприйняття особистості.

Література:

1. Журба К. Формування національної ідентичності зростаючої особистості в умовах воєнного стану: досвід експериментальної реалізації. *Вісник НАПН України*. 2023. 5 (1). С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5123>

2. Климчук І. Українське хореографічне мистецтво 1950–1980-х років як чинник формування національної ідентичності : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства зі спеціальності 26.00.01 – теорія та історія культури, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2021. 198 с.

3. Кокуленко Б. Степова Терпсихора. Кіровоград : видавництво «Степ». 1999. 214 с.

4. Руденко Ю., Губко О. Українська козацька педагогіка: витоки, духовні цінності, сучасність. Київ : МАУП, 2007. 384 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-667-6-11>

**TRADITIONAL ELEMENTS OF UKRAINIAN CULTURE
IN THE MUSICAL LANGUAGE OF “VINCHANNIA”
BY YAKIV YATSYNEVYCH**

**ТРАДИЦІЙНІ ЕЛЕМЕНТИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
В МУЗИЧНІЙ МОВІ «ВІНЧАННЯ» ЯКОВА ЯЦИНЕВИЧА**

Chamakhud D. V.

*Doctor of Philosophy (PhD)
in Musicology,*

*Senior Lecturer at the Department
of Music Art, Cycle Commission
of Methods of Music Education
and Vocal-Choral Training
Municipal Higher Education Institution
“Lutsk Pedagogical Institute”
of the Volyn Regional Council
Lutsk, Ukraine*

Чамахуд Д. В.

*доктор філософії у галузі
музикознавства,
старший викладач кафедри
музичного мистецтва, циклової
комісії методики музичної освіти
та вокально-хорової підготовки
Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний інститут»
Волинської обласної ради
м. Луцьк, Україна*

Українські композитори першої половини ХХ століття, які писали духовні твори, нерідко зверталися до музичного оформлення таїнства Вінчання. Вони називали такий твір «Шлюб», або «Вінчання». Серед відомих нині композицій – «Вінчання» К. Стеценка (дві редакції – 1905, 1911), «Вінчання» Й. Кишакевича (1920-ті рр.), «Вінчання» О. Кошиця (1935), «Шлюб» П. Козицького (1920-ті рр.). Дослідниця О. Засадна, посилаючись на згадку в листі В. Завітневича до о. П. Маєвського, зазначає про створення «Шлюбу» в П. Гончарова (до 1920) та Я. Степового (до 1920) [11, с. 137]. Проте їх ноти не віднайдені.

У роки діяльності Української автокефальної православної церкви музику до таїнства Шлюбу написав композитор Яків Михайлович Яциневич¹, хоч точна дата створення «Вінчання» не відома. Перша згадка про цей твір віднайдена в архівних документах Центрального

---

¹ Яків Михайлович Яциневич (1869–1945) – український композитор, диригент, фольклорист, педагог, громадський діяч, священик, автор понад 300 музичних творів різних жанрів.